

GH-024002

Seat No. _____

B. Com. (Sem. IV) Examination

March / April – 2019

BCOMC - 402 : Production Management

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : જમણી બાજુનાં અંક પ્રશ્નના પુરા ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 (અ) ઉત્પાદન પ્રક્રિયાના પ્રકારોની ચર્ચા કરો. 6
અથવા
(અ) ઉત્પાદન અંકુશની પ્રક્રિયા સમજાવો.
- (બ) ઉત્પાદન આયોજનના કાર્યક્ષેત્રની ચર્ચા કરો. 4
અથવા
(બ) ઉત્પાદનનો અર્થ જણાવી તેના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.
- (ક) ઉત્પાદન આયોજન અને ઉત્પાદન અંકુશનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. 4
અથવા
(ક) ઉત્પાદન સંચાલનનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.
- 2 (અ) વૈજ્ઞાનિક ખરીદી એટલે શું ? વૈજ્ઞાનિક ખરીદીના સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો. 6
અથવા
(અ) ખરીદીનું વર્ગીકરણ સમજાવો.
- (બ) ખરીદીની વિધિ સમજાવો. 4
અથવા
(બ) વિકેન્દ્રીત ખરીદીના ફાયદા જણાવો.
- (ક) ખરીદવું કે બનાવવું તે અંગેના નિર્ણયને અસર કરતા પરીબળોની ચર્ચા કરો. 4
અથવા
(ક) ખરીદ ઓર્ડરનો નમૂનો દર્શાવો.

GH-024002]

1

[Contd....

- 3 (અ) માલસામગ્રીના વિવિધ પ્રકારો સમજાવો. 6
અથવા
(અ) માલસામગ્રી અંકુશનો અર્થ જણાવી તેનું મહત્ત્વ સમજાવો.
(બ) માલસામગ્રી અંકુશની A. B. C પદ્ધતિ સમજાવો. 4
અથવા
(બ) V. E. D. વિશ્લેષણ પદ્ધતિ સમજાવો.
(ક) માલસામગ્રી અંકુશના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો સમજાવો. 4
અથવા
(ક) માલસામગ્રીની વિવિધ સપાટીઓ સમજાવો.
- 4 (અ) નવી પેદાશ એટલે શું ? નવી પેદાશ વિકાસની પ્રક્રિયા સમજાવો. 6
અથવા
(અ) નવી પેદાશની નિષ્ફળતાના કારણોની ચર્ચા કરો.
(બ) નવી પેદાશ સ્વિકાર પ્રક્રિયાના અભિગમોની ચર્ચા કરો. 4
અથવા
(બ) નવી પેદાશ બજારમાં મૂકવાની મુશ્કેલીઓ વર્ણવો.
(ક) પેદાશ વિવિધીકરણને અસર કરતા પરીબળો સમજાવો. 4
અથવા
(ક) વસ્તુ સરલીકરણનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- 5 આપેલા વિકલ્પો પૈકી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 14
(1) _____ ના મત પ્રમાણે ઉત્પાદન એટલે કોઈ પણ વસ્તુના કુદરતી સ્વરૂપમાં ફેરફાર કરીને ઉપયોગિતાનું સર્જન કરવું તે.
(A) અર્થશાસ્ત્રીઓ (B) ઈ.એસ.બુફા
(C) મેયર (D) સ્ટાર
(2) ગ્રાહકોના ઓર્ડર અનુસાર ઉત્પાદન કરવામાં આવે ત્યારે તેને _____ ઉત્પાદન કહે છે.
(A) જોબ (B) બેચ
(C) સતત (D) તુટક

- (3) ઉત્પાદન આયોજન અને ઉત્પાદન અંકુશની દ્રષ્ટિએ ઉત્પાદન પ્રક્રિયાના _____ પ્રકારો છે.
- (A) બે (B) ત્રણ
(C) ચાર (D) વિવિધ
- (4) _____ દ્વારા વસ્તુઓના જુદા જુદા મોડેલ, સાઈઝ, આકાર વગેરેની વસ્તુઓ બનાવી વિવિધ ગ્રાહકોની જરૂરીયાતો સંતોષવામાં આવે છે.
- (A) વિવિધીકરણ (B) સરલીકરણ
(C) પેદાશમિશ્ર (D) પ્રમાણીકરણ
- (5) જ્યોર્જ હર્બર્ટના મત પ્રમાણે ખરીદનાર ને _____ આંખની જરૂર છે જ્યારે વેચનારને ફક્ત એક આંખની જરૂર છે.
- (A) બે (B) સો (૧૦૦)
(C) ખુલ્લી (D) બંધ
- (6) _____ બજારમાં ખરીદીની પદ્ધતિમાં જ્યારે ખરીદીનો સોદો કરવામાં આવે છે ત્યારે માલ અસ્તિત્વમાં હોતો નથી.
- (A) જથ્થાબંધ (B) વાયદા
(C) સફા (D) છૂટક
- (7) _____ ખરીદીની પદ્ધતિનો ઉપયોગ અનેક પ્રકારની વસ્તુઓની જરૂર પડતી હોય તેવા ઉત્પાદકો અને તે પ્રકારની વસ્તુઓ પુરી પાડનાર વેપારીઓ વચ્ચે થાય છે.
- (A) સફાત્મક (B) બ્લેન્કેટ
(C) જથ્થાબંધ (D) વાયદા બજાર
- (8) જે સપાટીએ માલનો જથ્થો પહોંચે ત્યારે માલસામગ્રી ખરીદવા ઓર્ડર મુકવામાં આવે છે તેને _____ કહે છે.
- (A) ભય સપાટી (B) વરદી સપાટી
(C) લઘુત્તમ સપાટી (D) આર્થિક વરદી જથ્થો

- (9) ઔદ્યોગિક એકમોમાં વપરાતી દરેક પ્રકારની માલસામગ્રીના અંકુશ માટે _____ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે.
- (A) A. B. C (B) D. V. D.
(C) V. E. D. (D) E. V. D.
- (10) _____ વિશ્લેષણ એ ઔદ્યોગિક એકમોમાં વપરાતી વસ્તુઓના વપરાશની ઝડપના આધારે કરવામાં આવેલું વિશ્લેષણ છે.
- (A) V E D (B) A B C
(C) F S N (D) S F N
- (11) _____ ના મત પ્રમાણે વસ્તુનું વિવિધીરણ એટલે નવી વસ્તુ દ્વારા અથવા જૂની વસ્તુના નવા મોડેલ દ્વારા ઉત્પાદનનું વિસ્તૃતીકરણ.
- (A) ડો. આર. લાલ (B) બેથલ
(C) જેમ્સ (D) શુબિન
- (12) _____ બજાર મિશ્રણના ઘટકો છે.
- (A) જાહેરાત (B) વ્યક્તિગત વેચાણ
(C) વેચાણ વૃદ્ધિ (D) ઉપરના દરેક
- (13) _____ નવી વસ્તુ વિકાસ પ્રક્રિયાના તબક્કા છે.
- (A) વિચાર સર્જન
(B) વિચાર ચકાસણી
(C) વિભાવના વિકાસ અને પરીક્ષણ
(D) ઉપરના દરેક
- (14) _____ પેદાશ મિશ્રણના નિર્ણય ને અસર કરે છે.
- (A) નફાકારકતા (B) બજાર
(C) ઉત્પાદન ખર્ચ (D) ઉપરના દરેક

ENGLISH VERSION

Instruction : Figure to the right indicate marks.

- 1 (a) Discuss types of production process. **6**
- OR**
- (a) Explain process of production control.
- (b) Explain the scope of production planning. **4**
- OR**
- (b) Discuss meaning and characteristics of production.
- (c) Differentiate Production Planning and Production Control. **4**
- OR**
- (c) Explain the scope of production management.
- 2 (a) What is scientific purchase ? Explain the principles of scientific purchasing. **6**
- OR**
- (a) Explain purchase classification.
- (b) Explain the purchase procedure. **4**
- OR**
- (b) Discuss advantages of decentralize purchase.
- (c) Explain factors affecting the decision regarding to Make or Buy. **4**
- OR**
- (c) Draw the specimen of Purchase Order.
- 3 (a) Explain the various types of inventory. **6**
- OR**
- (a) Discuss meaning and importance of Inventory Control.

- (b) Explain A.B.C methods of Inventory Control. 4
- OR**
- (b) Discuss V.E.D Analysis method.
- (c) Explain the guiding principles of inventory control. 4
- OR**
- (c) Discuss various levels of inventory.
- 4 (a) What is new product ? Discuss New Product Development Procedure. 6
- OR**
- (a) Explain the causes of New Product failure.
- (b) Explain the New Product adoption approaches. 4
- OR**
- (b) Explain the problems of launching New Product in the market.
- (c) Discuss the factors affecting product diversification. 4
- OR**
- (c) Explain importance of product simplification.
- 5 Answer the following questions by selecting proper alternatives from the given alternatives : 14
- (1) According to _____ production means creation of utility by changing the form of anything that is available to man from nature.
- (A) Economist (B) E. S. Bufa
(C) Myers (D) Starr
- (2) When production is carried on according to the orders of the customers, it is called _____ production.
- (A) Job (B) Batch
(C) Continuous (D) Intermittent

- (3) On the basis of production planning and control, there are _____ types of manufacturing process.
(A) Two (B) Three
(C) Four (D) Various
- (4) By _____ various types of models, sizes, shapes are made to satisfy customers need.
(A) Diversification (B) Simplification
(C) Product Mix (D) Standardization
- (5) According to George Herbert the buyer need a _____ eyes, while the seller needs only one eye.
(A) Two (B) Hundred
(C) Open (D) Close
- (6) _____ market the goods does not exist when the purchase is made.
(A) Bulk purchasing (B) Purchase in future
(C) Speculative (D) Retailing
- (7) _____ purchase method conferred long term order by a buyer to a seller for supplying specified goods for a fixed period.
(A) Speculative
(B) Blanket
(C) Bulk Purchasing
(D) Purchasing in future market.
- (8) _____ represents the quantity level of which an order for fresh suppliers must be issued.
(A) Danger level (B) Re-ordering level
(C) Minimum level (D) E.O.Q.
- (9) _____ method can be used for control over every types of inventory in the industrial unit.
(A) A.B.C (B) D.V.D.
(C) V.E.D. (D) E.V.D.

- (10) _____ analysis is on the basis of moving speed of the inventory at the time of uses in the industrial unit.
(A) VED (B) ABC
(C) FSN (D) SFN
- (11) According to _____ product diversification means expansion of production through New Product on New models of old products.
(A) Dr. R. Lal (B) Bathel
(C) James (D) Subin
- (12) _____ are the elements of the market mix.
(A) Advertise (B) Personnel Selling
(C) Sales Promotion (D) All the above
- (13) _____ are the steps of New Product development.
(A) Idea Generation
(B) Idea Screening
(C) Concept development and testing
(D) All the above
- (14) _____ affects the decision of product mix.
(A) Profitability (B) Market
(C) Production Cost (D) All the above
-